

Yıl: 4, Sayı: 11, Haziran 2017, s. 300-313

Servet KARDEŞ¹, Çağla BANKO², Berrin AKMAN³

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN BİLİMDE ETİK DEĞERLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öz

Bilime olan katkının artması, araştırmacıların yayın üretme sürecinin daha nitelikli hale gelmesi ve ülkemizde yapılan bilimsel çalışmaların uluslararası alanda görünürlüğünün artması açısından bilimsel çalışmaların, etik değerlere uygun üretilmesi önemlidir. Bu amaçla bu çalışmada araştırmacıların bilimsel etik değerler ile ilgili görüşlerinin nasıl olduğu incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle gerçekleştirilen bu araştırmanın çalışma grubunu değişik üniversitelerde görev yapmakta olan 20 araştırma görevlisi oluşturmaktadır. Çalışma grubuna amaçsal örnekleme yöntemiyle ulaşılmıştır. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak olgu ya da olay hakkında farklı temalar oluşturulmuş ve bu temaların altındaki kodlar belirlenerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda en fazla ihlal edilen etik değerler araştırma için etik izinlerin alınmaması, intihal ve uygun atıfta bulunmama olarak ifade edilmiştir. Etik dışı davranış nedenleri; araştırmacıların etik ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmaması, etik izinlerinin geç çıkması ve kısa sürede yayın yapma isteği olarak ifade edilmiştir. Etik ihlalini azaltmak için bilimsel etik eğitimleri verilmesi ve ciddi yaptırımların uygulanması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etik, Araştırmacı, Bilimsel yayın,

THE VIEWS OF RESEARCH ASSISTANTS ABOUT SCIENTIFIC ETHIC'S VALUES

Abstract

The purpose of this study is to examine research assistants' views about ethics in science. The sample group of this study is composed of 20 research assistants working at different universities. The researcher was reached the study group with objective sampling method. Content analysis method was used in the research analysis. According to the results of the research, the most infringed ethical values are the lack of ethical permits for the research, plagiarism and lack of proper reference. The reasons of unethical behaviours expressed as researchers do not have enough knowledge about ethics, late release of ethical permits and make research in a short time. According to researchers to reduce the infringement of ethical values we have to give trainings about ethic and have to impose serious sanctions.

Key Words: Ethic, researcher, scientific publication.

¹ Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi ABD, kardesservet@gmail.com

² Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi ABD, cagla.banko@hacettepe.edu.tr

³ Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi ABD, bakman@hacettepe.edu.tr

GİRİŞ

Günümüzde birçok araştırma belli yöntemlerle belli kurallar izlenerek yapılmaktadır. Bilimsel araştırmalarda da araştırmanın planlama ve yürütülme aşamasında uyulması gereken etik ve bilimsel ölçütlere bilim etiği denmektedir (Erdem,2012). Dolayısıyla bilimsel açıdan etik bir araştırma yürütülürken araştırmacılara yol gösteren kural ve ilkelere dikkat etmek gerekir (Johnson ve Christensen, 2014). Araştırma etiğinde bulunan ilkelerden olan bilinçli veya bilgilendirilmiş onay araştırmaya dâhil olan katılımcıların araştırmaya katılım hakkında daha önceden bilgilendirilerek gönüllü olup olmayacağı konusunda fikrinin alınmasıdır (Johnson ve Christensen, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Katılımcıların kimlikleri ve/veya ortamın özelliklerinin gizliliği, katılımcıların özel hayatına saygı, maddi, manevi veya psikolojik herhangi bir zarara uğramaması da bir diğer ilkedir (Johnson ve Christensen, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmaya dâhil olanların aynı zamanda araştırmadan istedikleri anda çekilme hakları vardır (Johnson ve Christensen, 2014). Araştırmanın konusu hakkında katılımcıları doğru bilgilendirme, aldatmama ilkesi kapsamındadır. Fakat araştırmanın doğası ve amacı gereği araştırma konusunu saklamak gerekirse, araştırma konusu araştırma sonrasında açıklanması koşuluyla konunun başta açıklanmaması aldatma sayılmayacağı bildirilmektedir (Johnson ve Christensen, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bir diğer ilke olan verilere sadık kalma ilkesine göre araştırmalarda veriler özenle toplanmalı, sistematik bir şekilde analiz edilmeli ve sonuçların yazılması ve paylaşılmasında verilerin çarpıtılmayıp olduğu gibi aktarılması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu ilkeler göz önüne alındığında araştırmacıların araştırma yaparken katılımcıları doğru bilgilendirmesi ve katılımcılardan elde ettikleri verileri bu doğrultuda etik bir şekilde toplayıp analiz etmesi gerektiği söylenebilir.

Ülkemizde de bilimsel araştırmalarda uyulması gereken etik ilkeler 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu (1981)'nda yer alan "Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilmiştir. Bu yönergenin 5. maddesine göre verilerin bilimsel yöntemlerle toplanarak bilimsel yöntemlere göre analiz edilip yorumlanması gerekir. Aynı zamanda insanlarla yapılan biyomedikal araştırmalarda, Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik hükümleri göz önüne alınmalıdır. Araştırmalara dahil edilen katılımcıların gönüllü olmasına önem verilmeli, kuruma bağlı yapılan araştırmalarda kurumlardan da izin alınmalıdır. Yine bu yönetmeliğe göre araştırmaların ve deneylerin hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermemesi, araştırmacının çalışma başlamadan önce de gerekli izinlerin alması, bunun yanında muhtemel zararlı uygulamalar var ise ilgililer bilgilendirmesi gerekmektedir. Aynı zamanda araştırmaya katılan kişilerden elde edilen verilerin, araştırmaya dahil edilen katılımcıların izin verildiği ölçüde kullanılıp, gizliliğinin korunması gerektiği belirtilmiştir. Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ise bilimsel araştırmalarda etik ilkelerinin gerçeğe uygunluk, bilimsel araştırmanın kimseye zarar vermemesi, sonuçlar hakkında ilgili kişileri bilgilendirme ve olası zararlar konusunda uyarma, araştırmacıların bilimsel liyakati ölçüt alması, araştırmayı yapanların isimlerinin belirtilmesi, etkin olmayanların isimlerinin yazılmaması, uygun şekilde alıntı yapıp kaynak gösterilmesi olduğunu belirtmiştir. TÜBa'nın bu ilkelerinin Yükseköğretim Kurulu'nun belirlediği araştırma eğiti ilkelerinden bilgilendirilmiş olay, gizlilik, verilerin doğru kullanımı ve zarar görmeme ilkelerinin göz önüne alındığı görülmektedir.

Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nin 8. Maddesine göre, bilimde araştırmada etik dışı davranışlar intihal, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayım,

dilimleme, haksız yazarlık, destek alınarak yürütülen araştırmaların yayınlarında destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile onların araştırmadaki katkılarını açık bir biçimde belirtmemek, insan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak belirlenmiştir. Bunların yanında yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek, hakem olarak incelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri yayınlamadan önce başkalarıyla paylaşmak, bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak, tamamen dayanaksız, yersiz ve kasıtlı etik ihlali suçlamasında bulunmak olarak diğer etik dışı davranışlardır. TÜBA (2002) da bilimsel araştırmada yapılan etik ihlallerinin özensiz araştırma, yinelenen yayın, sahtecilik, saptırma ve aldatma, uydurmacılık ve aşırı macılık olduğunu belirtmiştir. Türkiye Bilimsel ve Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) (2006)'na göre etik ihlallerini uydurma, çarpıtma, aşırma, duplikasyon (bir çalışmayı birden fazla dergide yayımlamak), dilimleme (araştırmanın sonuçlarını uygunsuz ayırma), destek belirtmeme ve yazar adlarında değişiklik yapma olarak belirlemiştir. Arda (2001)'nin yapmış olduğu çalışma sonucunda etik kurallarına uymayan davranışların verilerin izinsiz kullanımı, kaynak verilmeden alıntı yapılması, aynı çalışmanın birden fazla yerde yayınlanması, yayında emeği geçmeyenlerin adının kullanılması, çalışma sonuçlarının ayrılarak yayımlanması olduğu bulunmuştur. Bu araştırma ve raporlar dikkate alındığında araştırmalardaki etik dışı davranışların genel olarak verilerin yanlış ve özensiz kullanılması, kaynakça gösterilmemesi, çalışmaya dâhil olmayanların adının yazılması veya yazdırılması, bir çalışmanın bölünüp yayımlanması veya birden fazla yerde yayımlanması gibi davranışlardan olduğu görülmektedir. Günbayı, Kasalak ve Özçetin (2013)'in lisansüstü öğrencilerle yaptığı araştırma sonucunda da benzer sonuçlara ulaşılmış, farklı olarak kadın kimliğinin akademik yayın yapmada kullanılması ifadesine de yer verilmiştir.

Uzbyay (2006) bilimsel araştırma etiği ihlallerinde ülkemize has bazı davranışlar olduğunu belirtmiştir. Analitik düşünemememiz ve bilim felsefesi ve tarihine ilişkin eğitim alınmaması sonucu “Bir şey olmaz abi mantığı”, kurallara uymasa bile bir şekilde durumun idare edilmesini sağlama sonucu “İdare et abi mantığı” ve son olarak araştırmayı yapan kişi/kişiler arz eden veya önemli tanıdıkları olan biri/birileri ise yapılan hatanın bir seferlik göz ardı edilmesi sonucu “Bak bu seferlik idare ediyorum; bir daha olmasın mantığı”nın etik ihlallerinin nedenlerini oluşturduğunu söylemektedir. Akbulut ve arkadaşları (2007)'nin öğrencilerle yaptığı araştırmada akademik etiğe uymama nedenleri, yetersiz hissetme, zaman bulamama ve yüksek not kaygısı gibi bireysel faktörler, kurum politikalarının akademik etik ilkelerinin ihlallerini önlemeye yönelik olmaması ve akran baskısından kaynaklandığını bulunmuştur. Uzun ve diğerleri (2007)'nin lisans öğrencilerinin intihal yapma nedenlerini araştırdıkları araştırmada ise öğrencilerin zamansızlık, not kaygısı, sorumluluklar hakkında yetersiz bilgi, dersin önemsenmemesi veya sevilmemesi ve intihal konusunda yetersiz bilgidan dolayı intihal yaptıkları bulunmuştur.

Zhang (2017) akademik araştırmalarda etiğin araştırmacıların izlemesi gereken kurallardan çok kaynak vermeyle alakalı olması gerektiğini savunmuştur. Günbayı ve arkadaşları (2013)'nin yaptığı araştırmada lisansüstü öğrencilerin akademik çalışmalarda etik dışı davranışların bilinci oluşturmada sorgulayıcılık, etik kurulları oluşturma, ceza verme, iş yükünün azaltılması ve görev ayrımının yapılması, kontrol mekanizması oluşturulması, yayın sürecinin kısaltılması, yazılımla engelleme, bilgi üretmede yanlış algıların ortadan kaldırılması, ilgi odaklı çalışmaların yapılması, kişisel egosundan vazgeçirme ve akran denetimi gibi yöntemlerle azalacaklarını düşündükleri saptanmıştır.

Yukarıdaki araştırmalarda görüldüğü gibi alan yazında bilimsel etik ile ilgili yeterince literatür bulunmaktadır. Bununla birlikte araştırmacıların da bilimsel etiğin içeriği ve ihlali ile ilgili bilgi sahibi olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmada, araştırmacıların dikkat ettiği etik değerler, en çok ihlal edilen etik değerler, etik dışı davranış nedenleri ve etik ihlallerini azaltmada yapılabileceklerin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu bilgilerin araştırmacılara ve etik alanındaki politikaları belirleyenlere yardımcı olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma “Üniversitelerdeki Araştırma Görevlilerinin Bilimde Etik Değerlere İlişkin Görüşleri Nelerdir?” sorusunun cevabını bulmak için nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseniyle gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması, araştırmacının bir veya birkaç durumu derinlemesine incelediği ve bu durumlara bağlı temaları ortaya koyduğu nitel araştırma yaklaşımıdır (Creswell, Hanson, Clark Plano & Morales, 2007). Araştırma verileri, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde, verilerin analizi için araştırmacı tarafından belirli temalar ve bu temaların altında kodlar oluşturulur. Böylece verilen cevapların daha sistemli ve anlamlı hale gelmesi sağlanır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu değişik üniversitelerde görev yapmakta olan 20 araştırma görevlisi oluşturmaktadır. Çalışma grubuna amaçsal örnekleme yöntemiyle ulaşılmıştır. Amaçsal örnekleme çalışmanın amacına uygun olarak, bilgi bakımından zengin durumların seçilerek derinlemesine analiz yapılmasına fırsat tanıyan bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Çalışma grubunu oluşturan araştırma görevlileriyle ilgili bilgiler Tablo 1-2-3’te yer almaktadır.

Veri toplama süreci

Araştırmada yoğun bir literatür araştırmasından sonra görüşme formu için soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra bu sorular arasından belirlenen sorular ölçme değerlendirme ve okul öncesi eğitimi alanında çalışan 3 uzmana, uzman görüşü için gönderilmiştir. Uzman görüşlerinden gelen dönütlere göre görüşme formuna son hali verilmiştir. Daha sonra birebir ulaşılan araştırma görevlilerinin yanı sıra mail yoluyla ulaşılan araştırma görevlilerinin de olduğu toplam 30 araştırma görevlisine form dağıtılmıştır. Gönderilen formlardaki bütün sorulara cevap veren 20 araştırma görevlisi bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırma görevlilerine ait demografik bilgiler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1 : Araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet dağılımı	f
Kadın	17
Erkek	3
Toplam	20

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin 17’si kadın, 3’ü ise erkek’tir.

Tablo 2 : Araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin mesleki deneyimlerine göre dağılımı

Mesleki deneyim	<i>f</i>
1-2 yıl	9
3-5 yıl	2
5 yıl ve üzeri	9
Toplam	20

Tablo 2’de katılımcıların 9’unun 1-2 yıl aralığında mesleğe başladığı, 3-5 yıldır görev yapan katılımcıların sayısının 2 olduğu ve 5 yıl ve üzeri görevde bulunan katılımcıların sayısının ise 9 olduğu görülmektedir.

Tablo 3 : Araştırma görevlilerinin çalıştıkları üniversitelere göre dağılımları

Temel ihtiyaçlar	<i>f</i>
Hacettepe Üniversitesi	11
Gazi Üniversitesi	5
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	2
TED Üniversitesi	1
19 Mayıs Üniversitesi	1
Toplam	20

Tablo 3’te katılımcıların çalıştıkları üniversitelere göre dağılımına baktığımızda 11 katılımcının Hacettepe Üniversitesi’nde, 5 katılımcının Gazi Üniversitesi’nde, 2 katılımcının Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde ve 1’er katılımcının TED ve 19 Mayıs Üniversitelerinde çalıştıkları görülmektedir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak olgu ya da olay hakkında farklı temalar oluşturularak ve bu temaların altında da kodlar belirlenerek araştırmanın bulguları tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Analiz sürecinde araştırmacı oluşturduğu temaları ve altına gelen kodlamaları tekrar tekrar inceleyerek güvenilirliği arttırmaya çalışmıştır. Belirlenen temaların ve kodlamalarının güvenilirliği başka bir araştırmacı tarafından da kontrol edilerek onaylanmıştır. Bununla birlikte araştırmacı tarafından görüşülen kişilerin verdiği cevaplardan sık sık alıntılar yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 4 : Araştırma görevlilerinin etik dersi alma durumu

Etik dersi alma	<i>f</i>
Etik dersi almış	7
Etik dersi almamış	9
Başka ders kapsamında etik ile ilgili bilgi almış	4
Toplam	20

Yukarıda Tablo 4’te görüldüğü gibi araştırma görevlilerinin nerdeyse yarısının etik dersi almadığı görülmektedir. Etik dersi alan 7 kişi, dersi almayan araştırma görevlisi sayısı 9 ve bilimsel araştırma yöntemleri ya da diğer dersler kapsamında alan araştırma görevlisi sayısı ise 4’tür.

Tablo 5 : Bilim etiği nedir sorusuna verilen cevaplar

Bilim etiği nedir	<i>f</i>
Ahlaki değerler çerçevesinde çalışmak	6
Araştırmadaki katılımcıya zarar gelmesini engellemek	5
Belli kurallara uymak	4

Bilime saygı	2
Bilimsel araştırma yöntemlerine uygun çalışma	2
Kamu vicdanı ve bilimin doğasına uygun davranma	1
Özgür irade	1
Toplam	21

Tablo 5’te görüldüğü gibi Ahlaki değerler çerçevesinde çalışmak (6), Araştırmadaki katılımcıya zarar gelmesini engellemek (5) ve Belli kurallara uymak (4) en fazla verilen cevaplar olmuştur. Bununla birlikte Bilime saygı (2), bilimsel araştırma yöntemlerine uygun çalışma (2), kamu vicdanı ve bilimin doğasına uygun çalışma (1) ve Özgür irade (1) diğer cevaplar olmuştur. Aşağıda iki katılımcının verdiği cevap yer almaktadır.

Ö.1. *“Bilimsel çalışmalar süresinde elde edilecek ve edilen bilgilerin toplanma, değerlendirilmesi ve kullanımında, çalışılan konuya bağlı olarak gerekli tüm izinlerin alınması, toplama süresince şeffaf, gönüllülüğe dayalı ve objektif olunması. Çalışma sırasında ve sonrasında canlıların(insan, hayvan vs.) üstün yararı gözetilerek çalışmaların yürütülmesidir.”*

Ö.7. *“Bir çalışma yaparken çalışmanın başlangıcından bitimine kadar ahlaki olan değerlere uyulmasıdır.”*

Ö.12. *“Bilim etiği, çalışmalarda özgün olma, katılımcıların gönüllü olmasını önemseme ve bir başkasının çalışmasını kopyalamama, atıfları düzgün vermektir.”*

Tablo 6 : Araştırma görevlilerinin bilimsel etik değerleri tanımlaması

Araştırmanın içeriği ile ilgili etik değerler	f
İntihal yapmama	7
Araştırmanın alana katkı sağlaması	4
Araştırmanın insan/canlı yararına olması	3
Uygun atıfta bulunma(kaynak gösterme)	3
Bilimsel metodlar kullanmak	2
Uydurma bilgiler vermemek	1
Araştırmada dilimleme yapmamak	1
Fikir çalmamak	1
Toplam	22
Araştırmanın yürütülme süreciyle ilgili etik değerler	
Araştırmaya gönüllü katılım	4
Ahlaki kurallara uygun davranma	3
Çalışma ortamlarında saygılı olunması	1
Araştırmaya özen gösterme	1
Toplam	9
Araştırmacının sahip olması gereken etik değerler	
Dürüstlük	4
Objektiflik(tarafsızlık)	2
Çalışkanlık	1
Sabır	1
Toplam	8
Araştırmanın güvenliği ile ilgili etik değerler	
Gizlilik	2
İnsan/canlı güvenliğinin sağlanması	1
Katılımcı haklarının korunması	1
Toplam	4

Tablo 6’da araştırma görevlilerinin bilimsel etik değerleri nasıl tanımladıklarına dair ifadelerinin sıklıkları yer almaktadır. Katılımcıların ifadelerini düzenlemek için araştırmacı tarafından 4 tema belirlenmiştir. Bu konudaki tema ve kodlar şöyledir: Araştırmanın içeriği ile ilgili etik değerler; intihal yapmama (7), araştırmanın alana katkı sağlaması (4), Araştırmanın insan/canlı yararına olması (3), uygun atıfta bulunma(3), Bilimsel metodlar kullanmak (2), uydurma bilgiler vermemek (1), araştırmada dilimleme yapmamak (1), fikir çalmamak (1) verilen cevaplardır. Araştırmanın yürütülme süreciyle ilgili etik değerler; araştırmaya gönüllü katılım (4), ahlaki kurallara uygun davranma (3), çalışma ortamlarında saygılı olunması (1), araştırmaya özen gösterme olarak ifade edilmiştir. Araştırmacının sahip olması gereken etik değerlere bakıldığı zaman; dürüstlük (4), tarafsızlık (2), çalışkanlık (1), sabır (1) verilen cevaplardır. Son olarak araştırmanın güvenliği ile ilgili etik değerler gizlilik (2), İnsan/canlı güvenliğinin sağlanması (1) ve katılımcı haklarının korunması (1) verilen cevaplar olmuştur. Öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö.6. “Bilimsel etik değerler yapılan bilimsel çalışmaların sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde araştırmacılara yol gösteren değerler (evrensel) bütünü olarak tanımlayabiliriz.”

Ö.7. “Bilimsel etik değerler, aşırma yapmamak, çalışmanın bütünü bozmamak yani dilimleme yapmamak, uydurma bilgiler vermemek, başkasına ait olan fikirleri çalmamaktır. Sadece yayında kaynak göstermek değil aynı zamanda fikirleri de çalmamaktır.”

Ö.9. Bilimsel etik değerler; kaygı gütmmeden araştırma yapılması, intihal, çarpıtma, yalan, hırsızlık yapmadan araştırma yapılmasıdır.”

Tablo 7 : Araştırma görevlilerinin bilimsel araştırma sürecinde dikkat ettiği etik değerler

Araştırmanın yürütülmesinde dikkat edilen etik değerler	f
Araştırmanın alana katkı sağlaması	5
Uygun kaynak gösterme	5
İntihal yapmama	5
Çalışma sonuçlarına özen gösterme	2
Sevdiği bir konuda çalışmak	1
Eleştiriye açık olmak	1
Toplam	19
Araştırmanın güvenliği ve güvenilirliği ile ilgili dikkat edilen etik değerler	
Araştırmacıya bilgi verilmesi(Gönüllü katılım formu)	11
Araştırmanın ve Verilerinin şeffaf ve objektif olması	7
Katılımcı güvenliği	5
Uygun ölçme araçları kullanma	2
Doğru literatür ve kaynakları kullanma	1
Çarpıtma yapmamak	1
Toplam	27
Araştırmanın izinleri ile ilgili dikkat edilen etik değerler	
Etik kurul izni	4
Uzman görüşü ve diğer izinler	2
Toplam	6

Tablo 7’ye baktığımızda araştırma görevlilerinin bilimsel araştırma sürecinde dikkat ettiği etik değerler üç tema altında toplanmıştır. İlk tema olan araştırmanın yürütülmesinde dikkat edilen etik değerler; araştırmanın alana katkı sağlaması (5), uygun kaynak gösterme (5), intihal

yapmama (5), çalışma sonuçlarına özen gösterme (2), sevdiği bir konuda çalışmak (1) ve eleştirie açık olmak (1) kodlarından oluşmuştur. İkinci tema altında araştırmacıya bilgi verilmesi (11), araştırmannın ve Verilerinin şeffaf ve objektif olması (7), katılımcı güvenliği (5), uygun ölçme araçları kullanma (2), doğru literatür ve kaynaklar kullanma (1) ve çarpıtma yapmamak (1) kodları yer almaktadır. Son olarak araştırma izinleri ile ilgili etik kurul izni (4) ve uzman görüşü ve diğer izinler (2) araştırmacıların ifade ettiği etik değerler olmuştur. Bu konudaki öğretmen görüşlerine dair alıntılar aşağıda yer almaktadır.

Ö.1. “Kurum izni, gönüllük formu aracılığıyla bireyin izni, çalışmanın tüm aşamalarının bireye anlatılması, verilerin şeffaf objektif şekilde gönüllülük esasıyla toplanması, verilerin araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmaması dikkat ettiğim etik değerlerdir.”

Ö.4. “Etik değerler önemli. Üniversite etik komisyonu- MEB izinlerini almak. Katılımcıların güvenliği-gizliliğini sağlamak. Çocukla çalışacaksam aileden ve çocuktan izin almak.”

Ö.13. “Bilimsel yayın sürecinde etik değerler en önemli şeydir. İntihal yapmamaya, baştan savma olmamasına ve sevdiğim bir konu üzerine çalışmaya dikkat ediyorum.”

Tablo 8 : Bilimsel yayın sürecinde en fazla ihlal edilen etik kurallar

Araştırmanın içeriği ile ilgili etik ihlaller	f
İntihal yapma	8
Düzgün atıfta bulunmamak	7
Toplam	15
Araştırmanın yürütülme süreciyle ilgili etik ihlaller	
Araştırma için gerekli etik izin ve diğer izinlerin alınmaması	10
Aynı çalışmayı birden çok yerde yayınlamak	4
Daha önce yapılmış araştırmaları tekrar etmek	3
Araştırmada dilimleme yapmak	2
Yayında emeği geçmeyenlerin isimlerine yer vermek	1
Kişisel bağlantılarla yayın yaptırmak	1
Katılımcıların gizliliğinin ihlali	1
Ast üst ilişkisinin akademik alanda kötüye kullanılması	1
Toplam	23

Araştırma sürecinde en fazla ihlal edilen etik kurallara dair tablo 8’e baktığımız zaman, araştırmannın içeriği ile ilgili intihal yapma (8) ve düzgün atıfta bulunmamak (7) ifade edilen etik ihlaller olmuştur. Araştırmanın yürütülme süreci ile ilgili ise araştırma için gerekli izinlerin alınmaması (10), aynı çalışmayı birden çok yerde yayınlamak (4), daha önce yapılmış araştırmaları tekrar etmek (3), araştırmada dilimleme yapmak (2), yayında emeği geçmeyenlerin isimlerine yer vermek (1), kişisel bağlantılarla yayın yaptırmak (1), katılımcıların gizliliğinin ihlali (1) ve ast üst ilişkisinin akademik alanda kötüye kullanılması verilen cevaplar olmuştur. Öğretmenlerin bu konudaki ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö.13. “En fazla ihlal edilen kural bence adalet. Bilimsel yayınlar çoğunlukla bir tanıdık vasıtasıyla çıkıyor. Liyakate de dikkat edilmiyor. Ayrıca şartlar çok ağır, bir insandan çok şey bekleniyor. Bu haliyle insanlar etik dışı, bireysel ilişkileriyle yayın yapmaya teşebbüs edebiliyor.”

Ö.16. “Birinci soruda da belirttiğim gibi, beni en çok rahatsız eden etik dışı nitelikli çalışmaların sayısının azlığıdır. Bununla birlikte, çalışma yürütülürken veya planlanırken diğer

akademisyenlere fikir soramamanızdır veya çalışmanızı anlatamamanızdır. Çünkü çalışmayı başkasına kaptırma ihtimaliniz vardır. Bu ihtimal size hiç sevmediğiniz ama yapmak zorunda kalabileceğiniz; bilginin kimseyle paylaşılmaması veya bu aşamada işbirliğine kapalı olunması gibi şeylere sürükleyebilir. “

Ö.18. “Bence çalışmanın özgünlüğü konusunda etik ihlalleri daha sık yapılmakta; başka bir ülkede yapılmış çalışmayı birebir alıp dil çevirisini yapıp yayımlamak ahlaklı bir davranış değil. Ayrıca aynı araştırmacı aynı çalışmayı birden çok yerde sunup yayımlayabiliyor. Bu da aynı şekilde yaygın bir etik ihlalidir.”

Tablo 9 : Üniversitelerin bilimsel etiği sağlamadaki rolleri

Bilim etiği konusunda eğitimler verme	f
Lisans ve lisans üstü eğitimde zorunlu etik dersleri vermek	9
Etikle ilgili seminer ve toplantılar verilmesi	2
Sempozyum ve kongreler düzenleme	2
Toplam	13
Araştırma sürecinde etik izinlerin verilmesi	
Etik kurul komisyonları oluşturma	6
Etik kurul izni sürecinin hızlandırılması	3
Etik ihlaline karşı ciddi yaptırımlarının olması	2
Etik komisyonlarının yaygınlaştırılması	2
Etik kurulların daha nitelikli hale getirilmesi	1
Kurum aidiyetinin geliştirilmesi	1
Nitelikli yayın yapmaya özendirme	1
Toplam	16

Tablo 9’da görüldüğü gibi üniversitelere bilim etiğini sağlama konusunda eğitimler verme ve etik izinlerin alınması gibi görevler atfedilmektedir. Bilim etiği konusunda eğitimler verme teması altında lisans ve lisans üstü eğitimde zorunlu etik dersleri verme (9), etik ile ilgili seminer ve toplantılar verme (2) ve sempozyum, kongreler düzenleme (2) araştırma görevlilerinin cevapları olmuştur. Etik kurul komisyonları oluşturma (6), etik kurul izin sürecinin hızlandırılması (3)i Etik ihlaline karşı ciddi yaptırımların olması (2), etik komisyonların yaygınlaştırılması (2), etik kurulların daha nitelikli hale getirilmesi (1), kurum aidiyetinin geliştirilmesi (1) ve nitelikli yayın yapmaya özendirme (1) gelen cevaplar olmuştur. Üniversitelerin bilimsel etiği sağlamadaki rollerine ilişkin açıklamalar aşağıdaki gibidir.

Ö.3. “Etik kurul komisyonu oluşturarak, üniversite bünyesinde yürütülen çalışmaların etik olarak uygunluğunun değerlendirilmesi.”

Ö.8. “İlk yayın yapılmaya başlandığında bilim insanları zorlanabiliyor, süreç içerisinde öğreniyor bazı şeyleri. Ancak bu lisans eğitiminde ya da yüksek lisansta ilk dönemde verilse hem daha kaliteli çalışmalar çıkar, hem de insanlar etik dışı davranmamış olur. Etik kurul zor çıktığı için insanlar kaçabiliyor. Etik kurul bence haftada bir toplanmalı.”

Ö.20. “Bence tüm düzeylerde (lisans, yl, dr) zorunlu ders ve nitelikli yayın yapmaya özendirme üniversitelerin görevidir.”

Tablo 10 : Üniversitelerde etik dışı davranış nedenleri

Etik dışı davranışlar	f
Konu hakkında yeterince bilgi sahibi olmama	6
Etik kurul ve diğer izinlerin geç çıkması	6
Kısa sürede akademik çalışma yapma isteği	3
Ünvan kaygısı, yükselme arzusu	2
Kolay veri toplama isteği	1
Bu konuda ciddi bir yaptırım olmaması	1
İhmalkarlık	1
Aşırı hırs	1
Yönetim baskısı	1
Toplam	22

Tablo 10'a göre Üniversitelerde etik dışı davranış nedenlerine baktığımızda konu hakkında yeterince bilgi sahibi olmama (6), etik kurul ve diğer izinlerin geç çıkması (6), kısa sürede akademik çalışma yapma isteği (3), unvan kaygısı, yükselme arzusu (2), kolay veri toplama isteği (1), bu konuda ciddi yaptırım olmaması (1), özensizlik (1), ihmalkarlık (1), aşırı hırs (1) ve yönetim baskısı (1) araştırma görevlilerinin dile getirdiği etik dışı davranış nedenleri olmuştur. Üniversitelerde etik dışı davranışlara dair öğretmen ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Ö.16. “Bence en büyük neden, “nasıl olsa herkes böyle yapıyor, hiç bir şey olmuyor” düşüncesi ve bu düşüncenin normalleşmesidir. İnsanların işlerine veya kendilerine saygılarının olmamasından da olabilir.”

Ö.9. “Araştırmacının bilimsel araştırma yöntemlerini yeteri kadar bilmemesi. Bilenlerinde yönetim baskısı, unvan kaygısı nedeniyle dikkat etmemesinden dolayı bu etik dışı yollara başvurumaktadırlar.”

Ö.1. “Prosedürlerden kaynaklı olarak kimi zaman gerekli izinlerin alınması zor hatta imkansız olabiliyor. Böyle durumlarda araştırmacılar etik dışı yollarla veri toplayabiliyor. Bazı araştırmacılar etik değerlerin olması gerektiğine inanmıyor olabilir.”

Tablo 11 : Araştırma görevlilerinin daha önce etik ihlal yapma durumu

Etik ihlalde bulunma	f
Hayır	9
Evet	4
Olabilir	4
Cevap yok	3
Toplam	20

Tablo 11’de görüldüğü gibi araştırma görevlilerinin 9’u daha önce etik ihlal yapmadığını, 4’ ü etik ihlalde bulunmuş olabileceğini ve 4’ü ise etik ihlal yaptığını ifade etmiştir. Araştırma görevlilerinin bu konudaki ifadelerine dair alıntılar aşağıdaki gibidir.

Ö.6. “Daha önce yanlış kaynak gösterimi ile ilgili bilgi ve deneyim eksikliğinden ihlal etmiş olabilirim.”

Ö.11. “Daha önce yaptığımız çalışmalarda gözden kaçmış bazı ihlaller olmuştur. Farkındalığımızın az olduğu dönemlerde yapılmış olabilir. Ancak bu noktada elimden gelenin fazlasını yaparak, çalışmalarımı etik ihlallerden uzak tutmaya çalışıyorum.”

Ö.19. “Plagiarism konusunda sıkıntılarım oldu bu da bahsettiğim yetersizliklerden ötürü ama tezimi editing yaptırıp bu konudaki eksikliklerimi kapattım, şu anda bu konuda öz güvenim daha arttı artık bir sorun yaşamıyorum çünkü bununla ilgili çok önemli tecrübelerle sahibim.”

Tablo 12: Etik ihlallerin azaltılması için yapılması gerekenler

Etik ihlallerin azaltılması	f
Bilimsel etik ile ilgili eğitimler verilmesi	13
Etik ihlaline karşı ciddi yaptırımların olması	6
Etik ile ilgili değerlendirme çalışmalarının arttırılması	6
Alanda öncü kişilerin model olarak sunulması	2
İzin süreçleri kolaylaştırılmalı	2
Liyakat ve etik değere saygı ön plana çıkarılmalı	1
Etik ihlalleri ilgili yerlere bildirilmeli	1
Araştırmacıların dil yeterliliği arttırılmalı	1
Kaynaklara erişim arttırılmalı	1
Toplam	33

Son olarak Tablo 12’de görüldüğü gibi etik ihlallerinin azalması için bilimsel etik ile ilgili eğitimlerin verilmesi (13), etik ihlaline karşı ciddi yaptırımların olması (6), etik ile ilgili değerlendirme çalışmalarının arttırılması (6), alanda öncü kişilerin model olarak sunulması (2), izin süreçlerinin kolaylaştırılması (2), liyakat ve etik değerlerin ön plana çıkarılması (1), etik ihlallerin ilgili yerlere bildirilmesi (1), araştırmacıların dil yeterliliğinin arttırılması (1) ve kaynaklara erişimin arttırılması (1) verilen cevaplar olmuştur. Etik ihlallerin azaltılması konusunda araştırma görevlilerinin ifadelerine dair alıntılar aşağıdaki gibidir.

Ö.7. “Bence caydırıcı cezalar verilmeli. Para cezasından tutun, ünvanın elden gitmesine kadar. Akademisyenliğin henüz başında bu işleri yapan kişiler tespit edilirse ve görevine son verilirse yılanın kafası küçükken ezilmiş olur. Akademideki kişiler susmamalı, etik dışı davranış gösteren meslektaşlarını mutlaka uymalı veya şikayet etmeli.”

Ö.14. “Bilimsel çalışmalar yayınlanırken daha dikkatli ve özenli bir şekilde kontrol edilmelidir. Herhangi bir ihlal durumunda sert bir yaptırım olması da etik dışı davranışları azaltmada işe yarayabilir. Yayınların etik olup olmaması ile ilgili üniversiteler, bilimsel dergiler ve ilgili kurumlar tarafından takip formları kullanılabilir. Üniversitelerde zorunlu olarak bilim etiği dersi konması da konu ile ilgili farkındalık oluşmasını sağlar. Bu dersler en azından bilinçsiz bir şekilde ihlal edilen etik kuralların önüne geçer.”

Ö.20. “Bilime ve bilim etiğine saygılı bir toplum bilinci yerleştirilmelidir. Bunun için etik eğitimi ve bilinci daha ilkökulda vermeye başlanmalıdır. Yeterli ve geçerli hipotez oluşturup uygun yöntemlerle araştırma yapabilecek bilim insanları yetiştirilmesine önem verilmelidir. Bunun için ülkemizdeki bilim insanının niteliği ve görüntüsü düzeltilmelidir. Akademik aşamalarda liyakat ve etik değerlere saygı ön plana çıkmalıdır.”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma sonucunda katılımcıların etik değerleri ahlaki değerlerle özdeşleştirdiği görülmüştür. Katılımcılar etik değerleri intihal yapmama, araştırmanın alana katkı sağlaması, araştırmanın insan yararına olması olarak ifade etmişlerdir. Yine uygun atıfta bulunma, araştırmaya gönüllü katılım, dürüstlük, objektiflik ve gizlilik etik değerler arasında sayılmıştır. Katılımcıların dikkat ettiği etik değerler sırasıyla araştırmanın alana katkı sağlaması, uygun

atıfta bulunma, intihal yapmama, araştırmacıya bilgi verilmesi, verilen bilgilerin şeffaf ve objektif olması, katılımcı güvenliği ve etik kurul izni olmuştur. Katılımcılara göre en fazla ihlal edilen etik değerler, araştırma için gerekli etik izin ve diğer izinlerin alınmaması, intihal, uygun atıfta bulunmama, aynı çalışmayı birden çok yerde yayınlama olarak ifade edilmiştir. Araştırmamıza benzer olarak Özcan ve Balcı (2016)'nın akademisyenlerle yaptığı araştırma sonucunda akademisyenlerin yaptığı etik dışı davranışları bölme, intihal, tekrar yazma, çalışmanın amacı kapsamında verileri ve sonuçları çarpıtma, yazar hakları, sahtecilik ve uygun olmayan şekilde alıntı yapma olarak bulmuşlardır. Büken (2006)'e göre ise en sık görülen akademik etik ihlalleri özensiz araştırma, yapmış gibi gösterme, verileri değiştirme, başkalarının verilerini kullanma, kaynakça göstermeme, yabancı dilden çevrilen çalışmayı kendi çalışması gibi gösterme, başkasına para ile araştırma yaptırma, başka bir araştırmacının materyalini saklama, verileri satma, ilgisi olmayan kişileri ortakmış gibi gösterme, emeği geçmeden başkasının çalışmasına dâhil olma ve karşılıksız öğrenci veya bir başkasını kullanmadır. Yaptığımız araştırmada akademisyenlerin olaya bu kadar geniş bakmadıkları görülmüştür. Örneğin başkalarına para ile araştırma yaptırma son dönemde medyada çok yer bulmasına karşın katılımcılardan bu etik ihlaline değinen olmamıştır.

Üniversitelerin bilimsel etiği sağlamadaki rolleri ise zorunlu etik dersleri verme ve etik kurul komisyonları oluşturma olarak ifade edilmiştir. Arda (2003) çalışmasında üniversitelerin araştırma etiğinin korunmasında yapabileceği bazı görevlerin olduğunu belirtmiştir. Bu görevler, ortam hazırlamak, araştırmacıları yüreklendirmek, araştırmacı eğitimine öncelik vermek, araştırma sonuçlarını yayma olanağı sağlamak, araştırmacı ruhunu sürdürmek ve araştırmacının toplumsal sorumluluğunun farkına varmaktır. Arda (2003) yaptığı araştırmada eğitime değinmiş ancak etik kurul komisyonlarına değinmemiştir. Bunun nedeni araştırmacının yayın yaptığı dönemde ülkemizde henüz etik komisyonların yaygın olmaması ve araştırmacıların bu bilince sahip olmaması olarak ifade edilebilir. Araştırma sonuçlarına göre etik dışı davranış nedenleri ise araştırmacının etik ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmaması, etik kurul izni ve diğer izinlerin geç çıkması ve kısa sürede akademik çalışma yapma isteğidir. Benzer olarak TÜBA (2002)'nin yaptığı araştırmaya göre ilk neden bilimsel araştırma ve etik konusunda verilen eğitimlerin yetersiz olmasıdır. Bireyin akademik yükselme ve takdir görme amacı ile toplumdaki, üniversiteden ve bilim çevrelerinden daha yüksek olma duygusu araştırmacıları etik ihlali yapmaya iten bir diğer nedendir. Araştırmada, TÜBA (2002)'nin raporundan farklı olarak ortaya çıkan etik kurul izni ve diğer izinlerin alınması oldukça önemli ve gözden kaçırılmaması gereken bir faktördür. İnci (2009) araştırmasında etik dışı davranışlarda bulunma nedenlerini, araştırma etiği konusundaki eğitim eksikliği, akademik atama ve yükselme ölçütleri, yöneticilerin etik tutumu, bilim kültürü, ruhsal hastalıklar ve destekleyenler tarafından yapılan dış baskılar olarak belirlemiştir. İnci (2009) araştırmasında eğitim eksikliğine değinse de araştırmasında çıkan ruhsal hastalıklar ve destekleyenler tarafından yapılan dış baskılar gibi nedenler araştırmamız ile farklılık göstermektedir. Bunun nedeni akademisyenlerin lisansüstü öğrencilere göre farklı bir bakış açısına sahip olması olabilir. Özcan ve Balcı (2016)'nin akademisyenlerle yaptığı araştırma sonucunda akademisyenlerin çocuğunun etik dışı davranışları bu konuda eğitim almadıkları için yaptıklarını bulmuşlardır. Benzer olarak Erdem (2012) etik ihlallerinin önlenmesi için yapılması gereken öncelikli şeyin akademisyenlerin bilim etiği konusunda eğitilmesi olduğunu vurgulamıştır. Son olarak araştırma görevlileri etik ihlallerin azaltılması için bilimsel etik ile ilgili eğitimler verme, etik ihlaline karşı ciddi yaptırımların olması ve etik ile ilgili

değerlendirme çalışmalarının artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Büken (2006) araştırmasında, üniversitelerin etik kurallar konusunda taviz vermemeleri, yayın faaliyetlerinin etik kurul tarafından izlenmesi, bilim etiğine uymayanların teşhir edilmesi ve ceza verilmesi, etiğe bağlı olanların da ödüllendirilmesi ve etik ile ilgili sürekli eğitimlerin düzenlenmesi gibi yöntemlerin etik dışı davranışları azaltacağını savunmuştur. Araştırma bulgularımız Büken (2006)'in yaptığı araştırma ile örtüşmekte ancak yaptığımız araştırmada katılımcılardan, etik değerlere uyanlara ödül verilmesine yönelik bir öneri gelmemiştir.

Araştırma sonuçlarına dayanarak, araştırmacılara verilen bilim etiği derslerinin artırılması, üniversitelerde etik komisyonların artırılması, hızlandırılması ve daha işlevsel hale getirilmesi, etik ihlallerine karşı yaptırımların artırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y., Şendağ, S., Birinci, G., Kılıcer, K., Şahin, M.C., & Odabaşı, H.F. (2007). Exploring the types and reasons of internet-triggered academic dishonesty among Turkish undergraduate students: development of internet-triggered academic dishonesty scale (ITADS). *Computers and Education*, 51, 463-475.
- Arda, B. (2001). *Bilimsel bilgi üretiminde yayın etiği*. 2001 Ulusal Tıbbi Etik Kongresi'nde sunulan bildiri. 2 Mayıs 2017 tarihinde atlas.cc.itu.edu.tr/~goksel/dersler/etik/barda.pdf adresinden erişildi.
- Arda, B. (2003). Üniversitenin araştırma işlevi ve etik, *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 25 (4), 7-11.
- Büken, N. (2006), Türkiye örneğinde akademik dünya ve akademik etik. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 37, 164-170
- Büyüköztürk, S., Kılıç- Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L., & Morales, A. (2007). Qualitative research designs: Selection and implementation. *The counseling psychologist*, 35(2), 236-264.
- Erdem, A. R. (2012). Bilim insanı yetiştirmede etik eğitimi. *Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), 25-32. DOI: 10.5961/jhes.2012.030.
- Günbayı, İ., Kasalak, G. & Özçetin, S. (2013). Bilimsel çalışmalarda etik dışı davranışlar: Bir durum çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 3(2), 97-108.
- İnci, O. (2009). Bilimsel yayın etiği ilkeleri, yanıltmalar yanıltmaları önlemeye yönelik öneriler. In O. Yılmaz (Ed), *Sağlık bilimlerinde süreli yayıncılık-2009* sempozyum kitabı (ss:69-89), Ankara: Tübitak-Ulakbim.
- Johnson, B. & Christensen, L. (2014). Araştırma etiği (H. Ercan & R. Ercan, Çev.). S.Ç. Demir (Ed.), *Eğitim araştırmaları: Nicel, nitel ve karma yaklaşımlar*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Kadı, A., Beytekin, O. F. & Arslan, H. (2016). Academic dishonesty tendencies and values of teacher candidates. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(3), 401-406. DOI: 10.5961/jhes.2016.176.
- Özcan, M. & Balcı, Y. (2016). Academicians' Views on Research and the Ethics of Publication. *Turkish Journal of Business Ethics*, 9(1), 103-111.

- TÜBA (2002). *Bilimsel araştırmada etik ve sorunları*. Ankara. TÜBA Yayınları. 2 Mayıs 2017 tarihinde http://iibf.baskent.edu.tr/bilgi/bilimsel_etik.pdf adresinden erişildi.
- TÜBİTAK (2006). *Bilimsel dergilere gönderilen makalelerde dikkat edilmesi gereken noktalar*. 2 Mayıs 2017 tarihinde <http://journals.tubitak.gov.tr/genel/brosur.pdf> adresinden erişildi.
- Uzday, T. (2006). Bilimsel araştırma etiği. In O. Yılmaz (Ed), *Sağlık bilimlerinde süreli yayıncılık-2006* sempozyum kitabı (ss:19- 26), Ankara: Tübitak-Ulakbim.
- Uzun, E., Karakuş, T., Kurşun, E. & Karaaslan, H. (31 Ocak-2 Şubat 2007). Öğrenci gözüyle araştırma (intihal): neden ve çözüm önerileri. Akademik Bilişim' 07 Kütahya' da sunulan bildiri. 2 Mayıs 2017 tarihinde <http://ab.org.tr/ab07/bildiri/174.doc> adresinden erişildi.
- Yıldırım, A. & Şimsek, H. (2016). Nitel araştırmada etik. *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* içinde (pp. 99-110). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zhang, J. J. (2017) Research ethics and ethical research: some observations from the Global South, *Journal of Geography in Higher Education*, 41 (1), 147-154, DOI: 10.1080/03098265.2016.1241985
- http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/18187.

EXTENDED SUMMARY

Many researches are carried out certain rules with certain methods. While carrying out an ethical research in scientific terms, it is necessary to pay attention to the rules and principles that guide the researcher (Johnson ve Christensen, 2014). It is important to produce scientific publications in accordance with ethical values to contribute to science, to make more qualified publishing process and to increase the international visibility of scientific studies in our country. Ethical principles that should be observed in scientific researches in our country are included in regulations.

In this research, the researchers' aim is to investigate what ethical values that researchers pay attention are, the most infringing ethical values they made, why they show unethical behaviors and how to reduce ethical violations. The information gathered from this study is thought to help policy makers in the field of research and ethics. For this purpose, in this study, researchers' opinions about the scientific ethical values are examined. The sample group of this study is composed of 20 research assistants working at different universities. The researcher was reached the study group with objective sampling method. Content analysis method was used in the research analysis.

According to the results of the research, the most infringed ethical values are the lack of ethical permits for the research, plagiarism and lack of proper reference. Causes of unethical behaviours expressed as researchers do not have enough knowledge about ethics, late release of ethical permits and make research in a short time. According to researchers to reduce the infringement of ethical values we have to give trainings about ethic and have to impose serious sanctions. parallel with research results it may be advisable to increase sanctions against ethical violations, to increase in science ethics courses given to researchers, to increase and accelerating ethical commissions in universities.